

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL – 4101-07-02/2013
P/13/066

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/13/066 - Efekty kształcenia w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych w latach szkolnych od 2010/2011 do 2012/2013.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Olsztynie.

Kontrolerzy Jerzy Szwejkowski, doradca techniczny, legitymacja służbowa Nr 1216.
Wojciech Dąbrowski – specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 86389 z dnia 23 sierpnia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1 - 2)

Jednostka kontrolowana Społeczna Szkoła Podstawowa 101 wchodząca w skład Społecznego Zespołu Szkolno Przedszkolnego Nr 101 w Olsztynie, 10-962, ul Mroza 25 („Szkoła”, „Zespół”)

Kierownik jednostki kontrolowanej Izabela Złotkowska - Dyrektor Zespołu

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Szkoły służące zapewnieniu jak najwyższych efektów edukacyjnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę powyższą uzasadniają przede wszystkim osiągnięte efekty kształcenia w Szkole, które zarówno w zakresie poszczególnych umiejętności uczniów, jak również w ujęciu syntetycznym (w skali staninowej) w całym okresie objętym kontrolą kształtowały się znacząco powyżej średnich wyników w kraju. Wyniki te były w dużej mierze efektem działań podejmowanych przez Szkołę w celu systematycznego wspomagania uczniów mających obiektywne trudności w nauce, jak też opieki merytorycznej nad uczniami o szczególnych zdolnościach. Należy też podkreślić, iż Szkoła zapewniała uczniom dobre warunki do nauki (organizacja i wyposażenie klas i pracowni), które dodatkowo sprzyjały osiągnięciu ponadprzeciętnych efektów dydaktycznych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Podstawy formalno-prawne funkcjonowania szkoły

Opis stanu faktycznego

Szkoła została utworzona przez Towarzystwo Przyjaciół Społecznej Szkoły Podstawowej w Olsztynie i została wpisana do ewidencji szkół i placówek niepublicznych z dniem 4 kwietnia 1999 r. Wpis ten zawierał wszystkie elementy, o których mowa w art. 82 ust 3a ustawy o systemie oświaty¹ („uso”).

Uprawnienia szkoły publicznej (w ówczesnym stanie prawnym „państwowej”) Szkoła uzyskała Decyzją Pełnomocnika Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 1991 r. na wniosek Wicekuratora Oświaty i Wychowania w Olsztynie, po zaakceptowaniu „programu dydaktyczno-wychowawczego” Szkoły oraz „zasad organizacyjno-prawnych”.

¹ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.)

Wg stanu prawnego na dzień rozpoczęcia kontroli, Szkoła funkcjonowała jako jednostka organizacyjna Zespołu Szkolno Przedszkolnego 101, w skład którego wchodziły ponadto Społeczne Przedszkole „Stojedynka” oraz Społeczne Gimnazjum 101.

(dowód: akta kontroli str. 3-7)

1.1. Zgodność statutu szkoły z przepisami prawa

Funkcjonowanie Szkoły w ramach Zespołu regulował statut, którego aktualny tekst został przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej Społecznego Zespołu Przedszkolno Szkolnego 101 i zatwierdzony (w dniu 17 maja 2012 r.) uchwałą zarządu Towarzystwa Przyjaciół Szkół Społecznych 101. Tekst statutu uzupełniono załącznikami obejmującymi wewnątrzszkolny system oceniania (WSO) oraz regulamin rekrutacji.

W okresie objętym kontrolą w Statucie Zespołu dokonano dwóch zmian, które zostały zgłoszone do ewidencji szkół i placówek niepublicznych, prowadzonej przez Urząd Miasta Olsztyna. Statut Zespołu zawierał wszystkie elementy, o których mowa w art. 84 ust. 2, w tym m.in. określał prawa i obowiązki pracowników i uczniów, zasady przyjmowania uczniów oraz sposób uzyskiwania środków finansowych.

W Zespole obowiązywał WSO, uwzględniający specyfikę procesu nauczania w szkole podstawowej, w szczególności w klasach I-III, tj.:

- wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania odpowiednich ocen śródrocznych i końcowych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych,
- warunki i tryb przeprowadzania sprawdzianu wiadomości i umiejętności, przeprowadzania egzaminu poprawkowego oraz egzaminu klasyfikacyjnego,
- kryteria ocen z zachowania,
- sposób ustalania śródrocznych ocen klasyfikacyjnych,
- sposób ustalania rocznych ocen kwalifikacyjnych z przedmiotów obowiązkowych i dodatkowych oraz zachowania,
- sposób przekazywania informacji o śródrocznych ocenach kwalifikacyjnych rodzicom (pisemnie) i uczniom (ustnie),
- sposób zgłaszania zastrzeżeń dotyczących ocen.

Ww. elementy WSO były zgodne z wymaganiami określonymi w § 3 ust. 3 pkt 1 – 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej (MEN) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych².

Funkcjonowanie i efektywność WSO podlegały monitorowaniu oraz wewnętrznej ewaluacji³.

W badanym okresie w Szkole zostały przeprowadzone dwie kontrole przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie:

- kontrola przeprowadzona 1 grudnia 2010 r. dotyczyła spełnienia przez Szkołę niepubliczną wymagań w zakresie realizowania programów nauczania uwzględniających podstawę programową kształcenia ogólnego, realizowania zajęć edukacyjnych w cyklu nie krótszym oraz w wymiarze nie niższym, niż łączny wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych określony w ramowym planie nauczania oraz prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania ustalonej dla

² rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 83, poz. 562 ze zm).

³ p. str. 11 niniejszego wystąpienia

szkół publicznych. W wyniku tej kontroli sformułowano następujące zalecenia pokontrolne:

- a) właściwe planowanie i realizacja wszystkich zajęć edukacyjnych wskazanych w podstawie programowej szkoły podstawowej w cyklu nie krótszym oraz w wymiarze nie niższym niż łączny wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych określonych w ramowym planie nauczania,
- b) po wpisaniu wyników klasyfikacji rocznej uzyskanych w klasie programowo najwyższej szkoły podstawowej „w arkuszach ocen należy w kolejnej kolumnie wpisywać wyniki klasyfikacji końcowej”.

Zalecenia te zostały zrealizowane przez Szkołę do dnia 5 stycznia 2011 r.

- kontrola przeprowadzona 31 stycznia 2012 r. dotyczyła zgodności z prawem dokonywania oceny zachowania ucznia, informowania rodziców o przewidywanych ocenach oraz sposobu rozpatrzenia zgłoszonych przez rodziców zastrzeżeń. W wyniku kontroli sformułowano następujące uwagi i zalecenia pokontrolne:

- a) w statucie Szkoły, w części dotyczącej oceniania, wprowadzić obowiązującą podstawę prawną,
- b) informować rodziców (opiekunów) uczniów o przewidywanych śródrocznych i rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i zachowania.
- c) wprowadzić uregulowania dotyczące funkcjonowania w Szkole „e-dzienników”.

Zalecenia zostały przez Szkołę zrealizowane do dnia 1 marca 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 8-16)

1.2. Sposób i źródła finansowania szkoły

Źródłami finansowania Zespołu (wg postanowień Statutu) były: wpłaty rodziców za naukę (czesne), jednorazowe bezzwrotne wpłaty przed przejściem dziecka do szkoły, dotacje z budżetu samorządu, składki członków Towarzystwa Przyjaciół Szkoły 101 („TPS 101”) oraz darowizny od osób fizycznych i prawnych. Wysokość jednorazowej opłaty wpisowej i wysokość czesnego ustalane były decyzjami zarządu TPS 101. Zasady dotyczące opłat za naukę w Zespole regulowane były w formie umów cywilno-prawnych z rodzicami uczniów.

Przychody Szkoły w poszczególnych latach szkolnych okresu objętego kontrolą, w przeliczeniu na jednego ucznia, wyniosły odpowiednio; 11,3 tys. zł, 11,6 tys. zł oraz 11,8 tys. zł (wzrost o 4,4 %) - w tym dotacje z budżetu samorządu: 5,2 tys. zł, 5,3 tys. zł i 5,5 tys. zł (wzrost o 5,8%). Wpływy z czesnego wynosiły przeciętnie 50,9% ogółu wpływów Szkoły, natomiast wpływy z innych źródeł stanowiły przeciętnie 2,7%.

Na działalność bieżącą, w przeliczeniu na jednego ucznia, szkoła wydatkowała 9,4 tys. zł w roku szkolnym 2010/2011, 10,9 tys. zł w roku szkolnym 2011/2012 oraz 11,5 tys. zł w roku szkolnym 2012/213. Wydatki bieżące Szkoły w tym okresie stanowiły 94,3% ogółu wpływów i w przeliczeniu na 1 ucznia wyniosły 32,8 tys. zł. Finansowanie szkoły odbywało się zgodnie z zapisami Statutu.

(dowód: akta kontroli str. 17-18)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Szkoły w powyższym zakresie.

2. Wyposażenie szkoły do realizacji celów statutowych oraz dla zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków uczniom i nauczycielom

2.1. Wyposażenie szkoły w sprzęt i pomoce dydaktyczne

Opis stanu faktycznego

Na podstawie analizy zapisów w dopuszczonym do użytku w Szkole programach nauczania stwierdzono, że dla przedmiotów: edukacja muzyczna (kl I-III), język obcy, zajęcia komputerowe i przyroda, przewidziano korzystanie ze wszystkich pomocy dydaktycznych, o których mowa w rozporządzeniach ministra właściwego ds. oświaty w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego⁴. Jako niezbędne dla realizacji procesu dydaktycznego przewidziano takie pomoce jak: sprzęt audiowizualny, zabawki dydaktyczne, komputery z dostępem do Internetu, urządzone kąciki tematyczne, podręczne biblioteczki, plansze, plakaty (wszystkie ww. przedmioty) oraz oprogramowanie komputerowe, w tym przede wszystkim do przeglądania Internetu, edycyjne, kalkulacyjne, mapy, przedmioty codziennego użytku i produkty stosowane w gospodarstwie domowym (Przyroda), zestaw słowników (Języki obce).

Na podstawie oględzin pomieszczeń dydaktycznych Szkoły ustalono, że w salach lekcyjnych i pracowniach do nauki języków obcych, muzyki, plastyki, przyrody, obsługi komputerów oraz zajęć technicznych, znajdowały się pomoce dydaktyczne ze wszystkich grup, o których mowa w ww. rozporządzeniach MEN w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz w programach nauczania. Liczba egzemplarzy w poszczególnych grupach pomocy dydaktycznych odpowiadała zapotrzebowaniu wynikającemu z liczebności oddziałów lub grup zajęciowych. We wszystkich salach zapewniony był dostęp do Internetu.

Wszystkie sale do nauki dzieci w I etapie edukacyjnym (klasy I – III) były wyposażone w krzesła i stoliki dostosowane do wzrostu uczniów. Były wyposażone w pomoce dydaktyczne i inne przedmioty potrzebne do zajęć (w tym gry i zabawki) oraz sprzęt audiowizualny. We wszystkich tych salach wydzielono odpowiednio przystosowane (m.in. dywaniki) części rekreacyjne. Wszyscy uczniowie mieli zapewnioną możliwość pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 19-36, 74-75)

Przeprowadzone przez NIK badania ankietowe wśród uczniów wykazały, iż potwierdzają oni, iż wszyscy nauczyciele korzystają z pomocy dydaktycznych i multimedialnych dostępnych w Szkole. Wszyscy ankietowani nauczyciele wyrazili też przekonanie, że posiadane przez Szkołę pomoce dydaktyczne są stosunkowo nowoczesne, jednak brakuje najnowszych komputerów, filmów i gier edukacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 37-38)

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. Nr 51, poz. 458 ze zm.) – uchylone z dniem 30 stycznia 2009 r. (obowiązujące w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 dla II i IV etapu edukacji), rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17) - uchylone z dniem 1 września 2012 r. (obowiązujące w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 dla I i III etapu edukacji) oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r., poz. 977) – obowiązuje od 1 września 2012 r.

2.2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków uczniom i nauczycielom

W roku szkolnym 2012/2013 dokonano ewaluacji wewnętrznej Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, którą objęto również klasę III oraz klasy IV-VI Szkoły. W jej wyniku dokonano m.in. następujących spostrzeżeń oraz wydano stosowne rekomendacje:

- uczniowie „na ogół” czują się bezpiecznie w szkole, chociaż sporadycznie zdarzają się przypadki „nieodpowiednich” zachowań jednych uczniów wobec drugich,
- przeciwdziałaniu ww. zjawiskom służyć powinny działania wychowawcze służące rozpoznaniu, czy uczniowie właściwie odróżniają ich prawa od obowiązków oraz działania wskazujące uczniom na potrzebę wzajemnej pomocy oraz dbania o bezpieczeństwo, zwłaszcza uczniów młodszych i słabszych.

Na początku każdego z lat szkolnych objętych kontrolą, dyrektor Szkoły w obecności specjalisty ds. BHP (w 2013 r. również w obecności wicedyrektora Szkoły), przeprowadził wymagane przepisami § 3 pkt. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (MENiS) w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁵ przeglądy obiektów Szkoły pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom powracającym do Szkoły po przerwie wakacyjnej. Przeglądy te nie wykazały przypadków zagrożeń dla bezpieczeństwa uczniów wobec czego nie formułowano zaleceń uznając każdorazowo obiekty szkolne za przygotowane do rozpoczęcia zajęć.

Analiza treści zapisów w rejestrze wypadków w Szkole, zaistniałych w okresie objętym kontrolą, wykazała że wypadki te nie były spowodowane stanem technicznym obiektów Szkoły.

W tym okresie w Szkole, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził łącznie siedem kontroli (w tym: trzy w 2011 r., dwie w 2012 r. oraz również dwie w 2013 r.), których celem było sprawdzenie warunków sanitarnych oraz stanu bezpieczeństwa w obiektach Szkoły. W trakcie tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i w ich wyniku nie sformułowano uwag oraz nie wydano zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 39-53)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Szkoły w powyższym zakresie.

3. Efekty dydaktyczne szkoły

Opis stanu faktycznego

Na podstawie przeglądu zapisów w protokołach z posiedzeń klasyfikacyjnych Rady Pedagogicznej Szkoły ustalono, iż omawiano w ich trakcie problemy edukacyjne i wychowawcze uczniów oraz formułowano na tej podstawie wnioski dotyczące klasyfikowania uczniów.

3.1. Wyniki klasyfikacji i promocji uczniów w wewnątrzklasowym systemie oceniania

Analiza zapisów w dziennikach lekcyjnych dla klas szóstych wykazała, że w sposób systematyczny dokonywano wpisów tematyki zajęć z poszczególnych przedmiotów oraz zapisów ocen, które były ustalane zgodnie z obowiązującymi zasadami oceniania, zawartymi w WSO. Zapisy w arkuszach oceny uczniów potwierdzają, że przestrzegano również obowiązujących zasad promowania

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. Nr 6, poz. 69 ze zm.).

uczniów w oparciu o uzyskane oceny lub (na etapie nauczania wczesnoszkolnego) w oparciu o opisową charakterystykę osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz opisową ocenę zachowania.

(dowód: akta kontroli str. 54-73)

We wszystkich latach szkolnych okresu objętego kontrolą liczba oddziałów w Szkole wynosiła 10, natomiast liczba uczniów wynosiła:

- rok szkolny 2010/2011 - na początku roku 132, na końcu roku 119 (w tym w klasach I-III 53 uczniów),
- rok szkolny 2011/2012 – na początku roku 119, na końcu roku 120 (53),
- rok szkolny 2012/2013 – na początku roku 111, na końcu roku 112 (56).

We wszystkich ww. latach liczba uczniów promowanych do następnych klas odpowiadała liczbie uczniów na koniec roku szkolnego (wszyscy uczniowie uzyskali promocje).

W badanym okresie średnio 57 uczniów szkoły uzyskało oceny powyżej 4,75 (w poszczególnych latach odpowiednio 60, 61 i 51 uczniów). Uczniowie uzyskujący ten poziom ocen stanowili przeciętnie 48,9% uczniów szkoły (wg stanu na koniec każdego roku szkolnego).

(dowód: akta kontroli str. 75-76)

3.2. Wyniki uczniów szkoły uzyskane na egzaminach zewnętrznych

Na zakończenie III klasy szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2010/2011 w Szkole przeprowadzono egzaminy wewnętrzne do którego przystąpiło 18 uczniów. Składał się on z dwu części: testu językowego i matematycznego. Uczniowie uzyskali łącznie w obu testach 82,6% maksymalnej liczby punktów (mlp) z czego z testu językowego - 87,6% mlp, a z testu matematycznego 77,5% mlp. Ze względu na wewnętrzny charakter testu, jego wyniki nie są porównywalne z wynikami uzyskanymi przez uczniów innych szkół.

Na zakończenie klas III, z lat szkolnych 2011/2012 i 2012/2013, Szkoła przeprowadziła testy opracowane na podstawie założeń testów Ogólnopolskiego Badania Umiejętności Trzecioklasistów (OBUT) uzyskując bazę porównawczą z wynikami testów innych szkół w kraju. I tak w roku szkolnym:

- 2011/2012 uczniowie Szkoły uzyskali 87,1% mlp, przy średniej krajowej - 63,3% mlp,
- 2012/13 uzyskano wynik 75,6% mlp, a średni wynik dla kraju - 59,1% mlp.

Wyniki testu uczniów Szkoły przewyższały przeciętną wyników uczniów w kraju w obu rodzajach umiejętności (językowej i matematycznej), w szczególności zaś w zakresie znajomości słownictwa, gdzie w roku szkolnym 2011/1012 uzyskano wynik 93,8% mlp, przewyższając średnią krajową aż o 28,8 punktów procentowych.

Wyniki uzyskane przez uczniów klas szóstych Szkoły we wszystkich latach szkolnych badanego okresu oraz we wszystkich obszarach (czytanie, pisanie, rozumienie, korzystanie z informacji, wykorzystanie wiedzy w praktyce) były istotnie wyższe od przeciętnych krajowych. Uczniowie szkoły znacznie przewyższali rówieśników w kraju, uzyskując ocenę z całego testu na poziomie od 30,8 do 32,2 pkt, tj. 75 – 81% maksymalnej liczby punktów (średnio w kraju od 57 – 63%). W największym stopniu przewyższali oni rówieśników w kraju w zakresie umiejętności czytania o 8,6 do 9 pkt. (od 86 do 90% mlp, wobec 63 – 73% mlp średnio w kraju).

Średnie wyniki szkoły ze sprawdzianów przeprowadzonych w latach objętych kontrolą wykazywały tendencję wzrostową od 30,8 pkt. w roku szkolnym 2010/2012

do 32,2 pkt. w roku szkolnym 2012/2013 i w skali staninowej we wszystkich tych latach plasowały się na najwyższym (9) stopniu.

Wyniki wszystkich uczniów uzyskane ze sprawdzianów przeprowadzonych w latach 2012 i 2013 na zakończenie klas VI, plasowały się powyżej trzeciego stopnia w dziewięciostopniowej skali staninowej. Z tego, wyniki na poziomie średnim (od 4 do 6 stopnia), uzyskało odpowiednio 54 i 42% uczniów, natomiast na poziomie wysokim (od 7 do 9 stopnia) odpowiednio 46 i 58% uczniów. Podkreślić przy tym należy, że w obu ww. latach szkolnych aż 1/4 uczniów kończących klasę szóstą uzyskiwała wyniki plasujące się na najwyższym dziewiątym stopniu skali staninowej. Niemożliwym było jednak dokonanie oceny wkładu Szkoły w rozwój umiejętności uczniów w II etapie edukacyjnym (klasy IV do VI) za pomocą tzw. wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej (EWD), gdyż uczniowie kończący klasę VI w 2013 r., nie byli wcześniej, tj. na zakończenie klasy III, poddani sprawdzianowi wg metodyki OBUT.

(dowód: akta kontroli str. 77-81)

3.3. Wyniki szkoły uzyskane w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i turniejach

W latach szkolnych objętych kontrolą uczniowie Szkoły uczestniczyli łącznie w 15 zewnętrznych (wojewódzkich) konkursach przedmiotowych⁶ z języka polskiego, matematyki, historii, przyrody i języków obcych. W eliminacjach szkolnych uczestniczyło od 8% (konkurs języka angielskiego w roku szkolnym 2012/2013) do 34% (konkurs z matematyki w roku szkolnym 2011/2012) ogółu uczniów Szkoły. Ogółem w konkursach tych wzięło udział (licząc uczniów biorących udział w kilku konkursach) 378 uczniów. Spośród biorących udział w konkursach, czternastu uczniów zostało finalistami, a piętnastu laureatami.

W latach tym, uczniowie Szkoły uczestniczyli ogółem w 31 różnych formach współzawodnictwa międzyszkolnego (w ośmiu w roku szkolnym 2010/2011, jedenastu w roku szkolnym 2011/2012 oraz w dwunastu w roku szkolnym 2012/2013). Były to głównie w konkursy przedmiotowe, językowe i artystyczne. W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą wzięło w nich udział odpowiednio 212, 142 i 165 uczniów. Stopień aktywności uczniów we współzawodnictwie międzyszkolnym wynosił od nieco poniżej 1% ogółu uczniów Szkoły (uczestnictwo jednej osoby w rywalizacji w wyspecjalizowanej dyscyplinie sportowej) do 62,2% uczniów (w międzynarodowym konkursie matematycznym). Łącznie finalistami i laureatami współzawodnictwa międzyszkolnego zostało odpowiednio 67 i 50 uczniów Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 82-86)

Przeprowadzone przez kontrolerów NIK badanie ankietowe wykazało, że w ocenie rodziców, przyjęte w Szkole wymagania wobec uczniów zapewniają osiągnięcie oczekiwanego poziomu wiedzy (85,7% odpowiedzi). Ocenę tę ankietowani rodzice potwierdzili wskazując, iż wybierając szkołę dla swoich dzieci kierowali się głównie opiniami o niej i o nauczycielach (92,8%) oraz równocześnie wynikami egzaminów końcowych z lat ubiegłych (50,0%).

(dowód: akta kontroli str. 87-89)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Szkoły w powyższym obszarze.

⁶ W pięciu konkursach w każdym roku szkolnym.

4. Organizacja i realizacja procesu dydaktycznego

4.1. Kwalifikacje nauczycieli

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą, zajęcia w Szkole prowadziło:

- w roku szkolnym 2010/2011 - 26 nauczycieli, w tym 25 ze stopniem awansu zawodowego (18 dyplomowanych),
- w roku szkolnym 2011/2012 - 30 nauczycieli, w tym 28 ze stopniem awansu zawodowego (19 dyplomowanych),
- w roku szkolnym 2012/2013 - 32 nauczycieli, w tym 31 ze stopniem awansu zawodowego (20 dyplomowanych).

Z zestawienia kwalifikacji formalnych nauczycieli (kierunek ukończonych studiów, przygotowanie pedagogiczne, studia podyplomowe oraz kursy specjalistyczne), z wykazem przedmiotów nauczania i innych zajęć edukacyjnych wynika, że wszyscy nauczyciele prowadzili zajęcia, do których posiadali wymagane uprawnienia.

(dowód: akta kontroli str. 90-95)

W odpowiedzi na pytanie o ocenę nauczycieli Szkoły, ankietowani przez NIK rodzice w większości (85,7%) stwierdzili, że w ich ocenie nauczyciele są merytorycznie przygotowani do nauczania przedmiotów, które prowadzą. Ankietowani uczniowie wyrazili natomiast opinie, że: nauczyciele prezentują materiał w sposób zrozumiały (73,3%), zachęcają do samodzielnego myślenia (66,7%) oraz zawsze potrafią zaciekać swoim przedmiotem (60,0%)

(dowód: akta kontroli str. 87-89)

4.2. Prawidłowość wdrażanie szkolnych programów nauczania

Na potrzeby organizacji i prowadzenia zajęć na etapie edukacji wczesnoszkolnej, w latach szkolnych objętych kontrolą, w Szkole dopuszczone były do użytku następujące trzy programy nauczania:

- Program nauczania dla I etapu edukacji wczesnoszkolnej „Szkoła na miarę” (decyzja o dopuszczeniu programu do użytkowania w szkole: ssp101/01/09),
- Program nauczania dla I etapu edukacji wczesnoszkolnej (DKW-4014-149/99),
- „Razem w Szkole – Program edukacji wczesnoszkolnej” (ssp101/01/11) .

Na podstawie analizy treści programu nauczania dla I etapu edukacji wczesnoszkolnej „Szkoła na miarę”⁷ ustalono, iż spełniał on wszystkie wymagania określone w rozporządzeniu MEN w tej sprawie⁸, tj. m.in. obejmował cały pierwszy wczesnoszkolny etap edukacyjny, zawierał wykaz szczegółowych celów kształcenia i wychowania, treści nauczania były zgodne z treściami zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Program ten określał sposoby osiągania celów kształcenia oraz zawierał opis założonych osiągnięć uczniów, jak również kryteriów ocen i metod ich sprawdzania.

Dopuszczając powyższy program do użytku w Szkole, Dyrektor Szkoły kierował się opiniami sporządzonymi przez trzech nauczycieli dyplomowanych na zamówienie wydawcy (opinie dostępne na stronie internetowej wydawnictwa).

Na podstawie losowo wybranych 5 tematów lekcji, przeprowadzonych przez nauczycieli dla uczniów I etapu edukacji wczesnoszkolnej ustalono, że tematy te były zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego oraz odpowiadały

⁷ autorstwa: dr B. Bieliń, dr T. Janicka Panek oraz dr H. Małkowska-Zegadło

⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczenia w szkole programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania oraz dopuszczeniu do użytku podręczników (Dz.U. z 2012 r., poz. 752).

konkretnym treściom zawartym w przyjętym do użytku szkolnego programie nauczania.

Na potrzeby organizacji i prowadzenia zajęć na II etapie edukacji (klasy IV – VI) w Szkole dopuszczono do użytku:

- cztery programy: do nauczania języka angielskiego i religii,
- trzy programy do: nauki pracy z komputerem i informatyki i języka niemieckiego,
- dwa programy: do nauczania języka polskiego, przyrody, wychowania fizycznego, muzyki i matematyki,
- po jednym programie dla pozostałych przedmiotów.

Wszystkie z ww. programów były autorstwa osób spoza Szkoły, a nauczyciele nie współpracowali z autorami tych programów w procesie ich opracowywania.

Na podstawie analizy treści programów nauczania z języka polskiego⁹ oraz z matematyki¹⁰, ustalono, spełniały one wszystkie wymagania określone w ww. rozporządzeniu MEN w sprawie dopuszczenia w szkole programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania oraz dopuszczeniu do użytku podręczników, tj.: dotyczyły całego II etapu edukacyjnego, zawierały wykaz szczegółowych celów kształcenia i wychowania, treści nauczania były zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego dla tego etapu edukacji. Ponadto zawierały one sposoby osiągania celów kształcenia, opis założonych osiągnięć uczniów oraz kryteria ocen i metody sprawdzania tych osiągnięć.

Dopuszczając program „Poradnik nauczyciela – Jutro pójdę w świat” oraz program „Poradnik nauczyciela 4 – matematyka” do użytku w Szkole, dyrektor Szkoły kierował się opiniami nauczycieli dyplomowanych sporządzonymi na potrzeby wydawnictw, które je opublikowały. Przed dopuszczeniem tych programów do użytku w Szkole Dyrektor, zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy o systemie oświaty, zasięgała opinii Rady Pedagogicznej.

Na podstawie losowo wybranych 5 tematów lekcji, przeprowadzonych w klasie IV w roku szkolnym 2012/2013) przez nauczycieli języka polskiego ustalono, że tematy te były zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego oraz odpowiadały konkretnym treściom zawartym w przyjętym do użytku szkolnego na rok szkolny 2012/2013 programie nauczania.

Na podstawie zestawienia planowanych i zrealizowanych w II etapie edukacyjnym liczby godzin zajęć lekcyjnych z wybranych przedmiotów¹¹ ustalono, że zajęcia z dwóch przedmiotów (Język polski i Przyroda) we wszystkich latach szkolnych okresu objętego kontrolą zrealizowano w wymiarze w pełni odpowiadającym liczbie zaplanowanych godzin. Zajęcia z matematyki zrealizowano natomiast w wymiarze godzinowym wyższym o 17%, niż zaplanowany. W miejsce 12 godzin tygodniowego wymiaru zajęć dla tego przedmiotu (dla całego cyklu kształcenia) zrealizowano zajęcia w wymiarze 14 godzin.

(dowód: akta kontroli str. 96-122)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Szkoły w powyższym obszarze.

⁹ „Poradnik nauczyciela – Jutro pójdę w świat”, autorstwa B i A Surdej (wydawnictwo WSiP Warszawa 2012 r.)

¹⁰ „Poradnik nauczyciela 4 Matematyka” autorstwa H. Lewicka, M. Kowalczyk (wydawnictwo WSiP Warszawa 2012 r.) Poradniki wymienione w przypisach 8 i 9 zawierały pełną treść programów nauczania, prezentowaną w przyjętej przez autorów formie.

¹¹ Zestawienie sporządzono dla dwóch oddziałów uczniów, którzy rozpoczęli naukę w klasie IV w roku szkolnym 2010/2011 i ukończyli II etap edukacyjny w roku szkolnym 2012/2013.

5. Wspieranie kształcenia uczniów z trudnościami w nauce i zaburzeniami rozwojowymi

5.1. Wsparcie szkoły na rzecz uczniów mających trudności w nauce

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2012/2013 Szkoła udzieliła 34 uczniom (28,3% ogółu uczniów) stosownych form wsparcia w związku z orzeczeniami i opiniami poradni psychologiczno-pedagogicznych lub specjalistycznych wskazującymi na trudności w przyswajaniu treści programów nauczania. Większości uczniom (20) udzielono pomocy o charakterze korekcyjno-kompensacyjnym, w związku z wykrytymi wadami słuchu lub wzroku, jak również w związku z stwierdzonymi trudnościami w zakresie opanowania materiału (pomagano w utrwalaniu znajomości zasad ortografii). W pozostałych przypadkach udzielono pomocy logopedycznej (usprawienie narządów artykulacyjnych).

Na podstawie porównania zaleceń zawartych w losowo wybranych orzeczeniach i opiniach poradni psychologiczno-pedagogicznej (anonimizowanych) z formą wsparcia faktycznie udzieloną 10 uczniom stwierdzono, że wsparcie to ze strony Szkoły było adekwatne do tych orzeczeń i opinii.

Zajęcia wspomagające uczniów w Szkole, w przypadku zajęć korekcyjno-kompensacyjnych organizowane były w grupach po czterech uczniów, a w przypadku zajęć logopedycznych - po dwóch uczniów. Czas trwania jednostki lekcyjnej zajęć wynosił po 60 minut.

Każdemu uczniowi posiadającemu stosowną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, wskazującą na trudności w zakresie czytania i pisania zapewniono udział w czterdziestopięciominutowych zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych.

W roku szkolnym 2012/2013, w ramach zajęć pozalekcyjnych służących wyrównaniu szans edukacyjnych uczniów mających trudności w nauce, zorganizowano:

- zajęcia specjalistyczne z zakresu matematyki, języka polskiego, języków obcych i przyrody,
- zajęcia logopedyczne,
- gimnastykę korekcyjną,
- terapię pedagogiczną.

W zajęciach tych uczestniczyło od 11 (zajęcia przyrodnicze) do 64 uczniów (gimnastyka korekcyjna).

(dowód: akta kontroli str. 123-127)

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w trakcie kontroli NIK wśród rodziców wykazały, iż w zdecydowanej większości (92,9%), uważają oni że Szkoła zapewnia dostateczną pomoc uczniom, którzy mają trudności w nauce. Również ponad 90% ankietowanych uczniów było zdania, że w razie problemów w nauce zawsze mogą zwrócić się do nauczycieli o pomoc. (przeciwnego zdania był tylko jeden uczeń).

(dowód: akta kontroli str. 87-89)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Szkoły w powyższym obszarze.

6. Wspieranie kształcenia uczniów uzdolnionych

6.1. Działania szkoły na rzecz uczniów uzdolnionych

Opis stanu
faktycznego

Spośród 120 uczniów z roku szkolnego 2011/2012, łącznie 23 uczniów było stypendystami MEN lub Prezesa Rady Ministrów oraz (lub) laureatami olimpiad przedmiotowych. Uczniowie ci uzyskali też promocję z wyróżnieniem.

Wszyscy ww. uczniowie uzyskali wsparcie ze strony szkoły, w szczególności w ramach uczestnictwa w kołach zainteresowań. Najbardziej uzdolnieni uczniowie mieli możliwość uczestnictwa w zajęciach kilku kół przedmiotowych (dwóch uczniów rozwijało wiedzę uczestnicząc w zajęciach czterech kół). W tej formie zajęcia były prowadzone w wymiarze jednej godziny tygodniowo.

Zajęciami zorganizowanymi przez Szkołę w celu wspomagania rozwoju intelektualnego najzdolniejszych uczniów były koła przedmiotowe z matematyki, języka polskiego, historii oraz przyrody. W roku szkolnym 2012/2013 uczestniczyło w nich łącznie (w tym w kilku kołach jednocześnie) 86 uczniów. Najwięcej (48 uczniów) uczestniczyło w zajęciach koła matematycznego. Łączny tygodniowy wymiar tych zajęć wyniósł 14 godzin lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 128-130)

W odpowiedzi na pytanie o możliwości osiągnięcia lepszych wyników w nauce, połowa ankietowanych przez NIK uczniów stwierdziła, że byłoby to możliwe gdyby nauczyciele potrafili bardziej zaciekać ich swoim przedmiotem oraz gdyby więcej wymagali.

(dowód: akta kontroli str. 37-38)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Szkoły w powyższym obszarze.

7. Wspieranie zainteresowań uczniów

7.1. Organizacja zajęć pozalekcyjnych w szkole

Opis stanu
faktycznego

Możliwość uczestnictwa w różnych formach rozwijania zainteresowań zapewniono również pozostałym uczniom Szkoły. Łącznie w roku szkolnym 2012/2013 zorganizowano 13 takich form obejmujących głównie działalność artystyczną i sportową. W zajęciach tych uczestniczyło od 3 uczniów (koło języka francuskiego) do 20 uczniów szkoły (taniec i robotyka). Wymiar tych zajęć wynosił od jednej do dwóch godzin tygodniowo. Większość zajęć była bezpłatna. Płatnymi zajęciami były głównie zajęcia sportowe (robotyka, taekwondo, szachy) oraz taniec.

Wśród celów ewaluacji wewnętrznej w Zespole¹² była m.in. ocena oferty edukacyjnej. W wyniku ewaluacji ustalono, że 91% uczniów było zadowolonych z zajęć dodatkowych, uważając, że całkowicie (52%) lub choćby częściowo (39%) zaspakajają one ich potrzeby. Jako powód uczęszczania na dodatkowe zajęcia uczniowie wskazywali najczęściej możliwość uzupełnienia i powtórzenia wiadomości oraz możliwość przygotowania się do udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych. Wśród oczekiwań uczniów najczęściej wymieniano poszerzenie możliwości nauki języków obcych (hiszpańskiego, japońskiego i rosyjskiego) oraz rozszerzenia oferty kół zainteresowań (chemia, fotografia). Badanie wśród rodziców wykazało, że znali oni ofertę dodatkowych zajęć dydaktycznych w Szkole i z tego powodu poleciłby innym naukę ich dzieci w Szkole. Nauczyciele pracujący w Szkole

¹² Patrz str. 3 niniejszego wystąpienia

byli przekonani, że rozpoznają potrzeby uczniów wykorzystując tę wiedzę do planowania zajęć pozalekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 131, 87-89)

Wszyscy ankietowani przez NIK rodzice stwierdzili, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w Szkole jest odpowiednia. Podobnie oceniło to 6 (40%) uczniów. Większość uczniów (53,3%) stwierdziła wprawdzie, że zajęcia pozalekcyjne rozwijają ich zainteresowania, ale nie wszystkie.

(dowód: akta kontroli str. 87-89)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Szkoły w powyższym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z nieujawnieniem nieprawidłowości w kontrolowanym obszarze działalności Szkoły, NIK nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

*Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń*

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 9 października 2013 r.